

Ministerstvo kultúry chce predstaviť možnosti zmeny financovania cirkví už koncom januára

Ministerstvo kultúry chce predstaviť možnosti zmeny financovania cirkví už koncom januára. Potvrdila to hovorkyňa Eva Chudinová. Stane sa tak aj napriek tomu, že v programovom vyhlásení vlády je len záväzok otvoriť celospoločenskú diskusiu o problematike financovania cirkví. **Rádio Slovensko, 22/01/2012**

Volebné modlitby a pôst

Pred voľbami sa s prosbou o pomoc môžete obrátiť aj na najvyššie miesta. Potrebujete pevnú vôľu a internet. Na sociálnej sieti si online zarezervujete termín, v ktorom sa budete modliť a držať pôst. A to za to, aby sa k moci dostali múdri a skúsení politici.

Bilbordy, mítingy, guláše, to už je predvolená klasika. Nevšedným osviežením je modlitebná a pôstna kampaň, ktorú rozbieha kresťanská mládež.

Peter Broz, koordinátor projektu Tvoja vec!: „Chceme spraviť niečo s tým, čo sa na Slovensku deje. Možno nie všetci dokážeme ísť protestovať pred parlament, ale všetci sa môžeme modliť a postiť.“

Redaktor: „A to od konca januára, až do začiatku volieb. Je na každom koľko času modlitbám a pôstu venuje. Toho, že k volebným urnám príde tento rok viac vychudnutých žien a mužov sa ale iniciátori kampane neobávajú. Pôst totiž neznamená len diétu.“

Peter Broz, koordinátor projektu Tvoja vec!: „Zrieknuť sa niečoho čo nám je blízke a v čom sa cítime dobre. Možno je to pre niekoho jedlo, pre nikoho je to možno sladké, pre niekoho je to možno pozeráť telku.“

Redaktor: „O duchovnom boji za budúcnosť Slovenska sa už začí-

na hovoriť v kostoloch, na uliciach aj internete.“

obyvatelia Popradu: „Jasné, že je to pekná myšlienka.“

obyvatelia Popradu: „Politici nech postia, oni majú z čoho.“

Zuzana Horváthová: „Naša politika je už tak prehnitá, že treba vzývať na pomoc diabla a nie Boha.“

Ivan Iljenčík: „Modliť sa za dobrý volebný výsledok? Ja už neviem, čo je dobrý volebný výsledok. Vždy si vyberáme z menšieho zla.“

Redaktor: „Autori kampane hovoria, že takto nechcú preferovať žiadnu politickú stranu a tie sa k nej ani nehlásia.“

Pavol Hrušovský, člen predsedníctva KDH: „Otvorene vám hovorím, že nemá KDH v tomto žiadne prsty, ale ak chcú modlitbami poprosiť o dobrý výsledok volieb, tak treba takúto iniciatívu podporiť.“

Redaktor: „Peter Broz je presvedčený, že namiesto kritizovania a nadávania na politikov je lepšie ponoriť sa do seba.“

Peter Broz, koordinátor projektu Tvoja vec!: „Nevieme nájsť žiadne ľudské riešenie, ktoré by vyriešilo ten chaos, ktorý sa tu niekedy deje a z ktorého sme často znechutení a vždy keď sa ľudia modlili, tak sa veci hýbali.“

Marek Vnenčák
Markíza, 22/01/2012

Vatikán poslal do trnavskej arcidiecézy kontrolu

Vatikán poslal do trnavskej arcidiecézy kontrolu. Obsahom vizitácie má byť správa cirkevných majetkov a personálna agenda. Trnavský arcibiskup Róbert Bezák údajne svätí kňazov, ktorí nezískali odporúčanie biskupa vo svojej diecéze, alebo predstaveného v reholi. **Rádio Slovensko, 26/01/2012**

Mučenícka smrť?

Charizmatického Jaroslava Rusnáka si veriaci pamätajú ako horlivého kňaza. Mal však aj mnoho nepriateľov. Jeho angažovanosť sa nepáčila najmä komunistickej moci. Obávala sa jeho rastúceho vplyvu na masu.“

Rusnák zomrel v 77. roku. Mal iba 40 rokov. Šepká sa, že bol obeťou tajnej polície. Venoval sa najmä mládeži.

Josef Krušac: „Vďaka hudbe, vďaka cirkevnej hudbe, vďaka orgánu, vďaka spevokolom, on toto pekne tak rozbehol v tom čase, čo asi niekomu vadilo.“

Redaktor TV JOJ: „Jeho telo našli na zemi vo farskom byte v bratislavskej Trnávke, keď neprišiel na sv. omšu. Vyšetrovatelia najprv pracovali s verziou, že Rusnák mohol niekto zavraždiť.“

Policajný záznam 1.3.1977: „Vo veci bolo začaté trestné stíhanie pre trestný čin ublíženia na zdraví.“

Redaktor TV JOJ: „Potom však polícia vyšetrovanie zastavila. Oficiálna verzia znela, že Rusnák sa otrávil plynom z pokazeného kúrenia. Tomu ale farníci neverili.“

Josef Krušac: „Dodnes čo počúvam, naozaj spomínajú ho nielen v dobrom, ale že tak trosku s ťažkým srdcom, že smrť takého dobrého človeka a takého horlivého kňaza je dodnes nevyjasnená.“

Redaktor TV JOJ: „Časť veriacich, ale aj niektorí kňazi sú presvedčení, že v tomto prípade išlo o vraždu. Rusnáka vnímajú ako mučeníka, ktorý zomrel za vieru.“

Martin Mózer, JOJ, 22/01/2012

Opravujú chrám

Reštaurátori pokročili v obnove Chrámu sv. Jakuba v Levoči. Okrem svätyně ukončili vlni reštaurátori práce na obnove sakristie. Obnovili aj kamenný renesančný epitaf, ktorý z Kaplnky Narodenia premiestnili na jeden zo stĺpov kostola. (sita), **Plus jeden deň 26/01/2012**

Prvý raz v kostole

Nováčikovia si musia dať pozor na oblečenie aj správne miesta

Na rímskokatolíckych svätých omšiach sa v nedeľu občas vyskytnú aj ľudia, ktorí s tým predtým nepočítali. Motivácie sú rôzne - od úprimného záujmu a zvedavosti cez snahu aspoň raz vyhovieť rodine až po túžbu prispôbiť sa novému, veriacemu partnerovi. Čo je pre „ostrieľaných“ samozrejmosťou, nováčikom spôsobuje trápne aj humorné chvíle, keď netušia, čo znamená voda vo „sväteničke“ pri vstupe, ako sa správne prežehnať, kedy vstať, sadnúť si, pokľaknúť.

Veľa účinkujúcich

Omša je podľa cirkvi sprítomným Kristovej obety na kríži nekrevným spôsobom pod znakmi chleba a vína. Na udalosti sa okrem veriacich a kňaza podieľajú aj ďalší - hráč na organe (niekde ho môžu sprevádzať aj iné nástroje, napríklad husle či spevácky zbor), miništranti („posluhovatelia“ kňaza počas omše), kostolník (zodpovedá za pripravenosť chrámu, aby boli zapálené sviečky a fungovala technika), laici (čítajú z Písma) a tam, kde ešte nemajú elektrické zvony, aj zvonár. Nedeľná omša prebieha identicky v Bratislave aj v zapadnutej dedinke. „Dokument o súčasnom slávení vydal pápež Pavol VI. v roku 1970, o ostatných veciach týkajúcich sa liturgie rozhoduje rímska Kongregácia pre božský kult a disciplínu sviatosti. Na dedinách sa nedeľné omše zvyknú konať doobeda, v mestách aj v inom čase. Trvajú asi hodinu,“ vysvetľuje kaplán Marek Vadma. Odporúča dobrú pomôcku modlitebnú knižku s názvom Jednotný katolícky spevník. „Vďaka nemu sa dá zapájať do liturgie, obsahuje spevy aj modlitby.“

Krátke nohavice a minisukne nechajte doma

Kým kedysi bolo zvykom ísť na omšu v slávnostných „kostolných šatách“, ktoré si neskôr mnohí zvolili i ako oblečenie „do truhly“, nováčikovia stoja pred dilemou, či sú v horúcom lete prijateľné krátke nohavice, alebo u žien odhalené ramená. Kňazi sa zhodujú, že úcta k Bohu sa vyjadruje aj oblečením. Ide o spoločenskú udalosť. Oblek síce povinný nie je, prípustné sú aj rifle, nohavice nad členky či dokonca nad kolena sú však problém. Pre ženu je tabu sukňa nad kolena, odhalený dekolt a ramená. Hrozí, že za takéto

prehrešky niekoho vykážu von? „Nie, ale je to neslušné voči Bohu aj veriacim,“ tvrdí Vadma.

Držte sa vzadu

Nováčikom sa odporúča sadnúť si alebo postaviť sa dozadu. Najmä v konzervatívnejších oblastiach totiž majú veriaci svoje miesta „vyárendované“. Ak si neznalý sadne do prvého radu, môže zabrať miesto babičke, ktorá tam sedáva roky. Nepísané pravidlo, ale rešpektuje sa. Zadné miesta sú aj praktické nováčik má všetkých pred sebou a môže sledovať, kedy vstanú, sadnú si, pokľaknú. Nik si navyše nevšimne jeho prípadnú neobratnosť. „Na omšu by však mali ísť len tí s úprimnou motiváciou,“ uzatvára Vadma.

Priebeh rímskokatolíckej omše

1. Úvodné obrady - kňaz si oltár uctí bozkom. Prežehná sa a pozdraví ľud napríklad „Pán s vami“. Ľudia odpovedia: „I s duchom tvojím.“

2. Význam hriechov a ľútosť nad nimi - kňaz vyzve ľudí, aby s čistým srdcom slávilí sväté tajomstvá. Ľudia odpovedajú: „Moja vina, moja vina, moja prevelká vina...“ Nasleduje hymnus .Sláva Bohu na výsostiach“ a vstupná modlitba dňa - kolekta. Na jej konci ľudia vyslovia „amen“ a sadnú si.

3. Liturgia slova - skladá sa z prvého čítania (zo Starého zákona), po ktorom sa spieva žalm, a z druhého čítania (napríklad z Listov svätého Pavla). Texty sú v každom kostole v konkrétnu nedeľu rovnaké. Potom sa spieva Aleluja (ľudia sa postaví) a číta evanjelium.

4. Kázeň (homília) - vlastná reč kňaza. Po nej sa ľud postaví a vyznáva vieru, takzvané Krédo (text v jednotnom katolíckom spevníku).

5. Modlitby variacích - prosby, vyslovuje ich kňaz, diakon či laik, ľud reaguje slovami „prosíme ťa, vyslyš nás“. Okrem predpísaných textov sú pridané aj prosby kňaza a veriacich. Miništranti idú medzi veriacich po milodary.

6. Liturgia obety - kňaz si pripraví paténu s hostiou a kalich s vínom, odrieka modlitby, ľudia spievajú. Keď stíchne organ, postaví sa a kňaz povie: „Modlite sa, bratia a sestry, aby sa moja i vaša obeta zaľúbila Bohu otcu všemohúcemu.“ Ľudia reagujú, „Nech

pán príjme obetu z tvojich rúk...“ Nasleduje modlitba nad obetnými darmi.

7. Premenenie vína a chleba najdôležitejšia časť omše. Ľudia si kľaknú (miništrant zvoní), kňaz premieňa chlieb a víno na telo a krv Pána. Samotné premenenie miništrant oznámi zvoncom Kňaz pokľakne a povie „Hľa, tajomstvo viery.“

8. Obrad prijímania - začína sa Otčenášom, všetci stoja. Po ňom sa kňaz modlí, povie: „Pokoj Pánov nech je vždy s vami“, ľudia reagujú „I s duchom tvojím.“ Všetkých vyzve „Dajte si znak pokoja.“ Ľudia odpovedia .Pokoj a bratská láska nech je medzi nami“ a vzájomne si podajú ruky. Nasleduje spev, prípadne recitovanie. „Hľa, baránok Boží...“ Kňaz potom prijíma -telo (chlieb) a krv (víno). Po ňom prijímajú veriaci.

9. Modlitba po prijímaní, farské oznamy, ukončenie požehnaním - kňaz končí slovami „Chodte v mene Božom.“ Ľudia odpovedajú „Bohu vďaka“ a rozchádzajú sa.

Karol Sudor, SME 21/01/2012

„Mysliteľ“ Tim Tebow

Kto chce z amerických prominentov patriť medzi avantgardu, musí sa nechať zvečniť v póze, ktorá je variantom sochy Mysliteľ od Augusta Rodina. Pravé koleno na zem, pravý lakeť na koleno, hlava podporetá dlaňou. Pôvodcom tejto novej módy je 24-ročný špilmacher tímu amerického futbalu Denver Broncos Tim Tebow, ktorý je podľa prieskumu televíznej stanice WSPN momentálne najobľúbenejší športovec v USA. Tebow je atypický quarterback, pri výške 191 centimetrov a hmotnosti 105 kilogramov dokáže totiž ujsť súperovým obrancom. V jednom zápase priemerne ziska pre svoje mužstvo 47 yardov, čo je na quaterbacka pozoruhodný výkon. Pripomíname, že z osobností známych aj u nás sa dali odfotografovať v tejto póze aj zjazdárka Lindsey Vonová a speváčka Lady Gaga. Tebow je hlboko veriaci muž a za každú vydarenú akciu v zápase vzdáva vďaka Bohu práve spomínaným pokľaknutím.

OTTO ZINSER, Šport 25/01/2012

Pred návštevou pápeža zomrel ďalší Castro väzeň

Režim prepúšťa väzňov a robí reformy, aby si naklonil Benedikta XVI.

Mal 30 rokov, keď sa minulé leto pripojil k opozičnej skupine Vlastenecký zväz a stal sa kritikom režimu Raúla Castra. V novembri ho pri protivládnej demonštrácii v provincii Santiago de Cuba zatkli a odsúdili na štyri roky. Vo štvrtok Wilmar Villar Mendoza zomrel. Nevydržal 56-dňovú hladovku na protest proti zinscenovanému súdnemu procesu a podmienkam vo väzení. Mal 31 rokov.

Druhý väzeň zomrel

„Morálnu, politickú a právnu zodpovednosť za jeho smrť nesie kubánska vláda,“ povedal pre AFP známy disident a šéf kubánskej Komisie pre ľudské práva Elizardo Sánchez. Nepomohli protesty mimovládnych organizácií, ani nedelňajší pochod hnutia Dámy v bielom, ktorej členkou je aj Villarova manželka Maritza Pelegrino. Sprievod rozohnala kubánska polícia, dve členky zatkla. „Odporcom režimu neposkytujú vo väzení zdravotnícku starostlivosť a zahrávajú sa s ich životmi,“ povedala Maritza pre Reuters. Kubánska vláda Villarovu smrť nekomentovala. Jeden provládny bloger však disidenta označil za zločinca a nebezpečenstvo pre spoločnosť. Podobne sa vyjadril prezident Raúl Castro vo februári 2010, keď po protestnej hladovke zomrel v kubánskom väzení prvý politický väzeň od 70. rokov. Zľahčovanie mu nepomohlo. Protesty po smrti Orlanda Zapata Tomaya boli také silné, že Castro musel postupne prepustiť 130 najznámejších disidentov, zatknutých počas tzv. čiernej jari 2003. Na prepustení sa dohodol s katolíckou cirkvou a na dlhé mesiace sa svet prestal o Kubu starať, hoci Castro takmer všetkých disidentov hneď z väzenia poslal na letisko a vybavil im azyl v Španielsku či v Spojených štátoch.

Všetko pre pápeža

Mladý Villar zomrel viac ako dva mesiace pred návštevou pápeža Benedikta XVI., ktorý má vyzvať režim k ďalším reformám a rešpektovaniu ľudských práv. Raúl Castro robí všetko preto, aby hlava katolíckej cirkvi nemala dôvod režim kritizovať. V decembri oznámil amnestiu pre viac ako 2900 väzňov, čo je

najväčšie prepúšťanie od kubánskej revolúcie pred viac ako polstoročím. Kubáncom predtým dovolil vlastniť a predávať autá i domy. Raúl má na svojej strane i kubánsku cirkev. Nechal jej pripísať si dohodu o prepustení väzňov v roku 2010 a dovoľuje jej hovoriť aj do reforiem, ktoré majú zachrániť krachujúcu ekonomiku. „Cítíme náznaky zmeny. Modlíme sa, aby pokračovali,“ povedal pre Reuters kardinál Jaime Ortega, hlava katolíckej cirkvi na Kube. Villarova smrť do toho nepasuje. Ani smrť iného väzňa Reného Cobasa, ktorý zomrel začiatkom januára, keď hladoval na protest proti tomu, že nie je medzi viac ako 2990 väzňami, ktorých prepustia na pápežovu počesť. Režim Raúla Castra verí, že pápež ostrovu pomôže a prihovorí sa za zrušenie americkej blokády. Kritici režimu dúfajú, že sa hlava katolíckej cirkvi zastane tých, ktorí za svoj názor trpia. Ako Wilmar Villar Mendoza. „Kofí ešte musia zomrieť?“ pýta sa na Twitteri známa opozičná blogerka Yoanni Sánchezová.

Miriam Zsilleová, SME 21/01/2012

Fakty

Wilmar Villar

- bol členom Vlasteneckého zväzu, ktorý združuje asi 50 kubánskych opozičných skupín a má zastúpenie v USA,

- v novembri minulého roka ho zatkli a odsúdili na štyri roky.

- zomrel po 56 dňoch protestnej hladovky

Šetríme na deťoch

Medzi správami o tom, že poradcovia premiéra Petra Nečasa „drú ako kone“ alebo že prezidentský nekandidát Tomio Okamura nabúral svoj Aston Martin, minulý týždeň takmer zanikla správička o tom, že štát zruší niektoré dedinské školy. Vlastne, prepáčte, minister školstva predložil len „reformu regionálneho školstva“. Avšak z nej vyplýva, že od štátu by mali dostávať peniaze len školy, ktoré zaplnia triedy aspoň dvadsiatimi žiakmi. Čo je niekde nemožné. Prečo pre to robiť huriavk, však áno, navyše to znie logicky, v čase krízy musíme všetci šetriť. Deti majú nožičky a ich rodičia autá, takže žiaci zrušených škôl môžu dochádzať do okolitých dedín. Ale nejde len o deti. Kedysi mi jeden Američan hovoril, že aby akákoľvek obec fungovala, musí sa život v nej opierať o tri piliere: miestne noviny, kostol a školu. Máločo komunistický režim zdevastoval tak ako dedinu, a ani za vyše dvadsať rokov sa to veľmi nezlepšilo. Pribúda dedín, kde ľudia žijú vedľa seba, nie spolu. Zvlášť v okolí veľkých miest. Lokálna tlač v Česku v podstate nikdy nevychádzala, kostoly máme nikdemej na okrasu. Školy sú tak poslednými inštitúciami, ktoré nejakým spôsobom udržujú v dedinách život. Keď ich zrušíme, stanú sa dediny definitívne miestami na prespanie. Žijeme v nesmierne bohatom štáte, ktorý si môže dovoliť stavať najdrahšie diaľnice a ktorý vyhadzuje peniaze za megalomanské športové haly. Je hanbou, že chce ušetriť pár stoviek miliónov práve na malých školách.

Miloš Čermák, SME 23/01/2012

Palikot si nezapálil joint, iba sviečku

Šéf poľského liberálneho hnutia si marihuanu v parlamente nezapálil. Aj tak ho budú vyšetrovať.

Mal si v kancelárii číslo 143 poľského Sejmu zapáliť marihuanu, aby vyskúšal, ako funguje od decembra platný zákon, ktorý nemá trestať ľudí za malé množstvo drog pre vlastnú potrebu. Januszovi Palikotovi sa nepáčilo, že podľa novely zákona môže o treste či vine rozhodnúť prokurátor. Nakoniec poslanec a šéf tretej najsilnejšej strany zapálil len vonnú sviečku, ktorá obsahovala malé množstvo marihuany. Podľa denníka Gazeta Wyborcza to vysvetlil tým, že do parlamentu nepustili zástupcov organizácií bojujúcich za

legalizáciu drog, ktorých na netradičný test pozval. Nové Palikotovo hnutie sa v minuloročných parlamentných voľbách stalo prekvapujúco treťou najsilnejšou stranou v parlamente s témami, ktoré boli v katolíckom Poľsku tabu: boj proti cirkvi, uzákonenie interrupcie či legalizácia drog. Ak by si včera Palikot zapálil joint, mohol prísť podľa poľských médií o poslanecký mandát, aj po zapálení vonnej sviečky s vôňou marihuany ho bude vyšetrovať prokuratúra. Musí zistiť, či poslanec neporušil zákon, ktorý zakazuje reklamu drogám. A reklamu marihuane urobil Palikot za dva dni značnú. (mim)

SME 21/01/2012

Katedrála Jána Krstiteľa v Trnave sa pýši zrekonštruovanou klenbou

Takmer 400 ročná katedrála Jána Krstiteľa v Trnave sa po štyroch rokoch pýši zrekonštruovanou klenbou. Odborníci začínajú pracovať aj na obnove malieb a sôch na bočných stenách. Tieto práce plánujú ukončiť koncom budúceho roka. Nový šat dostane i hlavný oltár, ktorý je s výškou 20 metrov najväčším barokovým oltárom na Slovensku.

Redaktorka: „Chrám svätého Jána Krstiteľa je najvýznamnejším v Trnavskej arcidiecéze.“

Alena Piatrová, diecézna kurátorka – kustódka: „Stavbou tohto kostola svätého Jána Krstiteľa v Trnave na územie dnešného Slovenska vstúpil barokový sloh.“

Redaktorka: „Samotné práce predchádza výskum. Po výskumoch príde čistenie, následne tmelenie, čiže domal'ovávanie a domodelovávanie a nasleduje posledná fáza dozlátenia a farebného scelenia.“

Vladislav Plekanec, reštaurátor: „Používame hasené vápno konkrétne, plátkové zlato také isté ako pred 300 rokmi, ale samozrejme využívame jazyk aj tretieho tisícročia technologický, ak máme nejakú výraznú statickú puklinu.“

Redaktorka: „Hlavným cieľom reštaurovania je vrátiť dielam výraz prvotvorcu, pôvodného autora tak, ako ich vytvoril. Takáto obnova chrámu sa nebude konať najbližších sto až dvesto rokov.“

Vladislav Plekanec, reštaurátor:

„Všetky obnovy, ktoré sa tu udiali od doby vzniku do nášho započatého reštaurovania boli neodborné laické zásahy, ktoré pre dobro veci sa snažili vyzdobit' tento chrám, ale nespĺňali kritériá súčasného reštaurovania. Čiže prezentovať autentické dielo toho prvotvorcu.“

Rastislav Karaba, cirkevný historik: „Stavbu inicioval ostrihomský arcibiskup, tiež jezuita, Peter Pázmán a donátorom kostola bol uhorský palatín, gróf Mikuláš Esterházy.“

Redaktorka: „Dnes je chrám majetkom Trnavskej arcidiecézy.“

Lucia Drábiková, hovorkyňa Trnavskej arcidiecézy: „Bola už potrebná obnova, takže pán arcibiskup to považoval za dôležitý krok.“

Redaktorka: „Náklady na reštaurovanie hradí arcidiecéza prevažne z vlastných zdrojov.“

Lucia Drábiková, hovorkyňa Trnavskej arcidiecézy: „V minulom roku sa podarilo získať grant z grantovej schémy ministerstva kultúry, ktorá pokryla aj nejakých osem percent celkových nákladov a v súčasnosti sa znovu o tento grant uchádzame.“

Redaktorka: „Exteriér chrámu bol obnovený v 90tych rokoch. Vyhovená je aj konštrukcia hodín vo veži. Tú opravili minulý rok vďaka víťazstvu v súťaži nadácie istej banky.“

Kristína Rehorčíková
STV 2, 23/01/2012

Informácie sa stali náboženstvom

Po úspechu pirátskych strán preniklo sprístupnenie informácií aj do duchovnej sféry. Na svete je nové náboženstvo - kopimizmus a získalo oficiálne „požehnanie“ od švédskeho štátu. Jeho myšlienky sa rýchlo šíria internetom. Vyznávači si hovoria kopimisti, riadia sa podobnými zásadami ako kresťanské prikázania. Medzi základné patria: poznatky sú všetkým, túžba po znalostiach je posvätná, posvätné je aj ich šírenie a kopírovanie. Nejde teda o vieru v bohov či nadprirodzené javy, ale o hnutie pod-

porujúce komunikáciu, prístup ľuďom ku všetkým vyprodukovaným informáciám, pretože len to umožňuje rozkvet znalostí ľudstva. Hnutie založil študent filozofie Isak Gerson a švédsky úrad pre finančné a správne záležitosti ho 5. januára uznal za právoplatnú cirkev. Podmienkou je, aby činnosť neprekročila hranice legálneho sprístupnenia a šírenia súborov. Symbolom kopimizmu je pyramída s písmenom K a posvätné kombinácie kláves ctrl c a ctrl v. pripravili - Ján Blažej, Ľubomir Jurina,

Profit 25/01/2012

Vo svete pribúda nelegálnych interrupcií

Nelegálne vykonávaných interrupcií vo svete pribúda. Uvádza sa to v štúdiu, ktorú minulý týždeň zverejnil britský odborný časopis The Lancet. Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) je najhoršia situácia v rozvojových krajinách. Zatiaľ čo v roku 1995 bol podiel nelegálnych interrupcií 44 percent, v roku 2008 už 49 percent. Legálnych prerušení tehotenstva však v období medzi rokmi 1995 a 2008 ubudlo. Roku 1995 pripadlo na 1000 žien v produktívnom veku 35 legálnych interrupcií, v roku 2008 to bolo už len 28. Na každých 100-tisíc potratov v roku 2008 mimo lekárskeho zariadenia pripadlo 220 úmrtí. „Takmer všetky prípady úmrtí sa týkajú rozvojových krajín,“ uvádza Guttmacherov ústav, ktorý sa na štúdiu podieľal. Podľa štatistík sa v rozvojovom svete každý rok stretne s komplikáciami spojenými s potratom 8,5 milióna žien a trom miliónom z nich sa nedostane náležitej starostlivosti. Najhoršie je na tom Afrika, napriek tomu, že na tomto kontinente žije v rámci rozvojového sveta len 17 percent žien v produktívnom veku. No pripadá naň polovica úmrtí spojených s neodborným potratom. Štúdia poukazuje aj na to, že počet interrupcií nesúvisí len s prítomnosťou legislatívy. V afrických a latinskoamerických krajinách, ktoré majú prísne zákony, pripadá 29, respektíve 32 prípadov na 1000 žien. V západoeurópskych štátoch, ktorých legislatíva umožňuje dobrovoľné prerušenie tehotenstva, je to oproti tomu 12 prípadov na 1000 žien. Prejavuje sa to aj v rámci Afriky, pretože v Juhoafrickej republike s liberálnymi zákonmi, pripadá na 1 000 žien v produktívnom veku rovnaký počet potratov ako v západnej Európe. Rozdiely sú i na starom kontinente - malý počet interrupcií sa týka najmä západných a severských krajín, vo východnej Európe pripadá na 1 000 žien 43 potratov. Podľa Guttmacherovho ústavu je to dôsledok „relatívne zlej úrovne modernej antikoncepcie“.

čtk, Pravda 24/01/2012

Verejnosti ukázali relikvie svätého Jána Almužníka

Život obetoval službe Bohu a dobročinnosti. Pomáhal tisíckam biednych, podporil nemocnice a kláštory, zakladal sirotince. Reč je o svätom Jánovi Almužníkovi, jeho relikvie ukázali verejnosti v Bratislavskom Dóme svätého Martina.

Svätý Ján Almužník, nazývaný aj Ján Milostivý, sa narodil v druhej polovici 6. storočia na Cypre. Bol biskupom v Alexandrii v dnešnom Egypte.

Jozef Haľko, hovorca Bratislavskej arcidiecézy: „Vedel zorganizovať alebo napomôcť inštitúciám, ktoré sa potom systematicky starali o chudobných.“

Redaktorka: „V týchto dňoch jeho kaplnku odomkli, aby mohli ľudia prejavíť úctu svätcovým relikviám.“

Mons. Stanislav Zvolenský, bratislavský arcibiskup – metropolita: „To telo po smrti nám stále pripomína silného ducha toho konkrétneho svätca, a zároveň aj uchovávanie relikvií je pre nás príležitosťou pripomenúť si životný príklad tohto človeka.“

Redaktorka: „V Dóme je dodnes uložené svätčovo takmer celistvé telo.“

Mons. Zvolenský: „Nevieme presne z akých dôvodov, my vo viere to berieme ako určitý Boží dar, totiž, že sú zachované nielen kosti, ale aj tkanivá.“

Redaktorka: „Po smrti Jána Almužníka sa jeho ostatky uchovávali v Alexandrii. Neskôr boli premiestené do Budína. Po Moháčskej katastrofe v roku 1526 hrozilo, že aj Budín napadnú Turci. Preto ich po Dunaji prepravili do Bratislavy.“

Jozef Haľko, hovorca Bratislavskej arcidiecézy: „Arcibiskup Imrich Eszterházy, ktorý si svätého Jána Almužníka mimoriadne vážil a nechal sa ním inšpirovať, nechal preňho postaviť osobitnú kaplnku svätého Jána Almužníka.“

Redaktorka: „V Bratislave pod vplyvom týchto okolností vzniklo aj bratstvo svätého Jána Almužníka, ktorého členovia pomáhali núdzným.“

Anketa, Opýtaný 1: „Ľuďi si môžu zobrať vzor z takéhoto človeka.“

Opýtaná 2: „Ja som mala v srdci túžbu prísť sa pomodliť a poprosiť aj svätého Jána o príhovor za všetky zranené rodiny.“

Kristína Rehorčíková
STV 2, 24/01/2012

Provokácia

Autor - Phillip Pullman

Názov: **Dobry človek Ježiš a lotor Kristus**

Vydavateľstvo: Slovart

Novinka britského autora Phillipa Pullmana Dobry človek Ježiš a lotor Kristus pôvodne vyšla v edícii Mýty škótskeho vydavateľstva Conongate, v rámci ktorej renomovaní autori prerozprávajú mytologické príbehy. Je dôležité poznamenať, že P. Pullman, známy najmä vďaka fantasy trilógii Temné hmoty, je vyhláseným ateistom a odporcom cirkvi. Jeho nový apokryfný román vyvolal vo Veľkej Británii mimoriadnu pozornosť spojenú s vlnou odporu, ktorá je pomerne logická, keďže autor vytvoril provokatívnu verziu Nového zákona a pohľadu na osobu Ježiša Krista. Román je príbehom o tom, ako sa historická Ježišova pravda stala ideologickou pravdou a podriaďovala sa politickým či umeleckým zákonitostiam. Morálne nestranný rozprávač zachytáva historické udalosti, dáva

im jemne posunutý význam a tvaruje ich podľa vlastnej ľubovôle. Konštatuje, že „dejiny prináležia času a pravda tomu, kto je mimo času...“ Summa summarum, autor v knihe naznačuje, ako cirkev počas dejín upravovala a manipulovala mnohé historické fakty. Vychádza z Biblie a opisuje, ako naivná mladá Mária porodila nie jedného syna, ale dvojčatá - mocného, zdravého Ježiša a hlbového, vypočítavého Krista. Ten prvý je oddaný a priamy idealista, kým druhý konanie brata zaznamenáva, analyzuje a podľa pokynov neznámeho cudzinca ďalej posúva do presvedčivejšej polohy. Jeden nechce cirkev ani Písmo, ale „anjel“ navštevujúci toho druhého mu vraví, že bez cirkvi a Písma vyjde všetko nazmar, ľudstvo na všetko zabudne. Vraví mu: „Ty si to, čo Ježišovi chýba.“ Ak si však odmyslíme cirkevné pozadie, Pullmanov román je najmä o tom, ako sa z reálnych udalostí stávajú príbehy. (dn), Profit 25/01/2012

Kostol v Zacharovciach so zrútenou vežou prešiel do vlastníctva samosprávy

„Muselo uplynúť osem rokov, kým kostol v Zacharovciach so zrútenou vežou prešiel do vlastníctva samosprávy. Ak sa obci podarí získať prostriedky, nebude kostol využívať len na cirkevné účely.“

Szekeres Éva, redaktorka STV: „Kostolná veža sa v Zacharovciach zrútila 11. septembra 2003, presne dva roky po páde amerických dvojčiek. Pod vežou sa niekoľko minút pred jej pádom ešte hrali deti.“

Obyvatelka obce: „Pozerala som televízor, bolo okolo osem hodín a zrazu nastal strašný hluk, spadli aj elektrické káble. Bolo to strašné, ale nie prekvapujúce.“

Szekeres Éva, redaktorka STV: „Medzi vežou a loďou kostola bola už 1,5-metrová medzera, no jednu z najkrajších gemerských sakrálnych pamiatok nemal kto obnoviť. Bohoslužba sa v kostole naposledy konala pred 20 rokmi.“

Obyvatelka obce: „Bol to krásny kostol, pýcha dediny. Voľakedy doň chodilo veľa ľudí.“

Szekeres Éva, redaktorka STV: „Budova v minulosti patrila reformovanej cirkvi, neskôr štátu. Cirkev nepožiadala o jeho vrátenie. Zanedbaný kostol obec napriek snahe získala až teraz. Starostka ukazuje projekty na jeho obnovu.“

Ružena Gembická, starostka obce Zacharovce: „Do kostola by chodili turisti, radi by sme v ňom organizovali výstavy, koncerty, bolo by v ňom Informačné centrum a vo veži rozhľadňa.“

Szekeres Éva, redaktorka STV: „O budovu sa zaujímajú aj študenti a pedagógovia bratislavskej stavebnej fakulty. Projekty na rekonštrukciu kostola bezplatne zhotovil jeden z doktorandov.“

STV 2, 24/01/2012

Levočskí reštaurátori ukončili reštaurovanie vzácnej sochy Ježiša z Kostola sv. Mikuláša v Prešove

Levočskí reštaurátori vlni obnovili pamiatky za takmer pol milióny eur. Dnes ukončili aj reštaurovanie vzácnej sochy Ježiša z Kostola svätého Mikuláša v Prešove. Viac už Ivana Ratkovská, redaktorka: „Socha Ježiša pochádza z dielne Majstra Pavla. Reštaurátori odstránili premaľby, ktoré ju v minulosti znehodnotili. Je výnimočná najmä svojimi rozmermi.“

Ivan Tkáč, riaditeľ Oblastných reštaurátorských ateliérov v Levoči: „Tá socha je zaujímavá hlavne okrem iného že je z dielne Majstra Pavla, aj tými netypickými rozmermi. Vlastne má len 60 cm, čo je veľmi netypické pre dielo Majstra Pavla. Celé reštaurovanie prebiehalo viac ako rok.“

Redaktorka: „Unikátne dielo reštauroval akademický sochár Juraj Maták.“

Juraj Maták, akademický sochár: „To je bolestný Kristus, soška, ktorá bola dlhé roky na fare

v Prešove a teraz po reštaurovaní sa odstránili premaľby, petrifikovala drevná hmota, tmelili sa chýbajúce časti polychrómie, dorezávky z lipového dreva sa robili na zakončení vlasov.“

Redaktorka: „Unikátne dielo Majstra Pavla bolo doteraz ukryté pred zrakmi verejnosti na fare. Dekan rímskokatolíckej farnosti ale prisľúbil, že si ju budú môcť prezrieť nielen Prešovčania, ale aj návštevníci kostola.“

Ivan Tkáč, riaditeľ Oblastných reštaurátorských ateliérov v Levoči: „Po komplexnej realizácii reštaurátorských prác zajtra bude vrátená späť majiteľovi. Sme mali takú prosbu, aby sa nevrátila späť na faru, ale aby bola vystavená v interiéri kostola. Pán dekan sľúbil, že nájde tej soche vhodné miesto tak, aby široká verejnosť mohla vidieť toto komplexne zreštaurované dielo Majstra Pavla.“

Rádio Regina, 24/01/2012

Muža v bolesti museli aj zröntgenovať

Zrekonštruovali sochu Majstra Pavla z Levoče

LEVOČA - Išla pod röntgen. V Oblastnom reštaurátorskom ateliéri (ORA) v Levoči sa podarilo dokončiť rekonštrukciu ďalšieho diela Majstra Pavla z Levoče. Ide o sochu Muža v bolesti z rímskokatolíckeho Kostola sv. Mikuláša v Prešove.

„Keď sme s ňou boli na röntgene, v nemocnici si na nej lekári opakovali anatómiu človeka,“ povedal riaditeľ ORA Ivan Tkáč. Podľa neho sú RTG vyšetrenia súčasťou prieskumných reštaurátorských prác, pomocou nich sa dajú zistiť niektoré spoje dreva či premaľby. „Pred opravou bola socha na dekanáte v Prešove. Reštaurovať sme ju začali, lebo bola súčasťou expozície výstavy Gotika Slovenska v Paríži 2010,“ vysvetlil I. Tkáč. Dielo bolo nutné očistiť od neodborných zásahov. Socha bola podľa Tkáča veľakrát premaľovaná. „Tým, že reštaurovanie bolo oveľa náročnejšie, ako sa pôvodne predpokladalo, na

výstavu išla len v štádiu rozpracovanosti,“ vysvetlil Tkáč. Práce v minulom roku dokončili a socha má teraz viditeľné črty práce Majstra Pavla v Levoči i jeho podpis. V porovnaní s inými dielami je menšia, má cca 60 cm. „Boli by sme radi, keby bolo dielo vystavené niekde v interiéri kostola, pretože takto zreštaurované dielo Majstra Pavla si zaslúži, aby ho videlo čo najviac ľudí,“ zdôraznil Tkáč.

Majster Pavol y Levoče

Žil na prelome 15. a 16. storočia. Bol to neskorogotický rezbár, sochár, tvorca najvyššieho dreveného oltára na svete, ktorý sa nachádza v levočskom Chráme sv. Jakuba. Po roku 1500 sa usadil v Levoči, kde mal rezbársku a zrejme aj maliarsku dielňu. Svojou dielňou dovŕšil vyše 200-ročnú rezbársku tradíciu Spiša a Slovenska.

Ivan Tkáč so zreštaurovanou sochou od Majstra Pavla z Levoče.

(tasr), Nový Čas 26/01/2012

Nechcú originál

Gotická socha Panny Márie v Bazilike Svätého kríža má dvojníčku. Reštaurátori vsadili do oltára namiesto vzácneho originálu len jej kópiu, no tá sa páči farníkom viac ako gotický originál a nechcú ju nahradiť.

Redaktorka STV: „Sochu Panny Márie v oltári baziliky poznali Kežmarčania doteraz ako Bolestnú Matku so šatkou na hlave a farebným rúchom. Reštaurátori ale pod röntgenom objavili, že socha bola v období neogotiky výrazne upravená.“

Juraj Maták, akademický sochár ORA Levoča: „Oškrabali všeličo, zoškrabali, odrezali, korunku napríklad ona mala, tú odrezali a dali tam tú nakaširovanú šatku.“

Redaktorka STV: „Reštaurátori pod úpravami našli unikátny gotický originál kráľovnej nebies. O objave okamžite informovali faru a veriacich. Tým sa ale originálna socha Panny Márie vôbec nepozdávala.“

Ivan Tkáč, riaditeľ Reštaurátorských ateliérov v Levoči: „Zo strany zástupcov farského úradu boli na nás kladené požiadavky, že späť do oltárnej kompozície máme vrátiť sochu v tom štýle, ako bola zobrať.“

Ivana Ratkovská, redaktorka STV: „Kompromis trochu šokuje. Vzácny originál zachránili a osadili v presbytériu kostola. Na pôvodné miesto v oltári vyrobili reštaurátori na želanie farníkov expoxidovú kópiu, ktorá vyzerá ako ju doteraz poznali.“

Eva Špaleková, historička umeenia: „Za tie dlhé roky si ľudia zvykli na tú zostavu sôch, ktorá v tej oltárnej skrini od toho roku 1869 vlastne kontinuálne je dodnes.“

Nora Baráthová, historička z Kežmarku: „Staré slovenské príslovie hovorí Zvyk je železná košeľa. Novoty veľmi ťažko prijímame, ale na druhej strane je to úžasne cenná socha a skutočne by tam patrila.“

Redaktorka STV: „Kópia takto obsadila miesto vedľa sochy Krista z dielne majstra Pavla a oveľa vzácnejší originál si môžu veriaci pozrieť ako samostatnú skulptúru.

Ivana Ratkovská, STV 1, 24/01/2012

Premeny chrámov: medze sa nekladú

- Na Západe kostoly bežne pretvárajú na lezecké centrá. Na snímke je záber na interiér bývalého chrámu v škótskom Glasgowe. Snímka: archív

- Slovenská rarita vyzerá na prvý pohľad nenápadne. Románsky kostolík v Sirku desaťročia slúžil ako bytovka. Snímka: archív KPÚ Banská Bystrica

- Celý kostol premenený na jeden byt? V Holandsku i Británii ich nájdete dosť. Na snímke je záber z anglického bytu. Snímka: archív

- Premeny kostolov na kultúrne centrá patria k všeobecne akceptovaným. Záber vľavo pochádza z Pražskej križovatky. **HN 27/01/2012**

O cirkvách až po voľbách

Ekumenická rada cirkví bude pokračovať v rokovaniach o otázke ďalšieho financovania cirkví na Slovensku až po voľbách. Uzniesol sa na tom Riadiaci výbor Ekumenickej rady cirkví v po tom, čo si vypočul správu zástupcov ekumenickej rady v expertnej skupine ministerstva kultúry. Ministerstvo kultúry chce predstaviť možnosti zmeny financovania cirkví ešte v januári. **(sita), Pravda 27/01/2012**

STRUČNE

- Do Trnavskej arcidiecézy prišla apoštolská vizitácia. Vede ju litoměřický biskup Jan Baxant. Obsahom kontroly má byť správa cirkevných majetkov a personálna agenda.

- Kňaz z obce severne od Viedne zverejnil v diecéznych novinách mená miestnych ľudí, ktorí vystúpili z cirkvi. Arcidiecéza uviedla, že kňaz sa už ospravedlnil vo forme omše a napísal im list, v ktorom sa ospravedlnil.

- Vikára anglikánskej cirkvi pôvodom z Ugandy odsúdili na dva a pol roka väzenia za 28 fingovaných sobášov občanov krajín EÚ s cudzincami z iných štátov, ktorí tak chceli získať právo na pobyt v Británii. **PETER DODEK**

Šport 27/01/2012

Farár ide za mreže

Nemecký súd odsúdil vo štvrtok rímskokatolíckeho farára na šesť rokov väzenia za sexuálne zneužívanie troch chlapcov vo veku od 9 do 15 rokov. Súd v meste Braunschweig uznal 46-ročného farára za vinného vo vyše 250 prípadoch sexuálneho zneužitia v rokoch 2004 až 2011, ku ktorým sa kňaz predtým priznal. Farára, ktorého totožnosť nezverejnili, zadržali minulý rok v júli po tom, čo jeden z chlapcov povedal matke o zneužívaní. Michael Lukas, hovorca diecézy Hildesheim, v ktorej farár pôsobil, vyhlásil, že „činy farára sú prišerné pre obeť ako aj pre katolícku cirkev“. **(sita), Plus jeden deň 27/01/2012**

Pešie putovanie do Santiaga de Compostela dosiahlo svoj rekord v roku 2010

Pešia púť k hrobu sv. Jakuba do španielskeho Santiaga de Compostela zostáva aj naďalej silným európskym trendom. Vlni ju absolvovalo 180 tisíc pútnikov.

Redaktor: „Pešie putovanie do Santiaga de Compostela dosiahlo svoj rekord v roku 2010, kedy sa tu slávil už 119. jubilejný compostelský rok. Potvrdenie o absolvovaní púte vtedy vydali 272-tisícim pútnikom. Podľa štatistík prevládajú medzi pútnikmi muži a najviac ich je vo veku od 30 do 60 rokov. Prvá

doložená púť k hrobu sv. Jakuba je z roku 951. V období vrcholného stredoveku v 11. a 12. storočí dosiahlo putovanie do Santiaga de Compostela úroveň putovania do Ríma i Jeruzalema. Dnes je Santiago de Compostela jedným z najnavštevovanejších miest Španielska a patrí medzi najznámejšie pútnické miesta na svete. Je zapísané v zozname svetového kultúrneho a prírodného dedičstva Unesco.

Ján Krupa

Rádio Lumen, 25.1.2012

Kubánsky kardinál Jaime Ortega bol ocenený najvyšším štátnym vyznamenaním Španielska

Kubánsky kardinál Jaime Ortega bol ocenený najvyšším štátnym vyznamenaním Španielska, rádom Izabely Katolíckej. Na ceremóniu do Havany prišli zástupcovia Vatikánu a Kuby. Pokračuje náboženský redaktor Ján Sabol.

„Španielska vláda tento týždeň ocenila 75-ročného kubánskeho kardinála Jaimeho Ortegu pre jeho nasadenie za kubánsky ľud radom Izabely Katolíckej. Vyznamenanie, ktoré existuje od roku 1815 je najvyšším štátnym vyznamenaním Španielska. Kubánskemu kardinálovi ho udelil španielske ministerstvo zahraničných vecí. Španielsky veľvyslanec v Kube Manuel Kacho odovzdal v rámci slávnostného

aktu v hlavnom meste Kuby vyznamenanie katolíckemu arcibiskupovi Havany. Na ceremónii bol okrem apoštolského nuncia Giovanniho Angela Betcha aj šéf Úradu pre náboženské záležitosti komunistickej strany. Španielsko vysokým vyznamenaním ocienilo zásluhy kardinála Ortegu za významnú zásluhu na rozhovorech medzi katolíckou cirkvou a vládou Kuby. Tie v lete 2010 viedli k prepusteniu zvyšných 55 kubánskych kritikov režimu, ktorých zatkli počas takzvanej čiernej jari v roku 2003. Po prepustení väčšinu disidentov s rodinami letecky previezli do Španielska. Informácie priniesla tlačová agentúra KIPA.“

Ján Sabol

Rádio Lumen, 26.1.2012

Kostol bez oltára? Občas poteší aj cirkev

Na Západe je stále viac chrámov, ktoré sa využívajú ako svetské stavby. „Odsvätený“ nedávno pribudol aj v Skalici.

Slovákovi taká skúsenosť mierne otrasia. Korzuje námestím britského mesta, natrafí na kostol, odchýli dvere a zbadá... Ľudí v trenírkach vodiacich zo stien. Práve prestavby na lezecké centrá patria k populárnym spôsobom, ako sa západná Európa vyrovnáva s prebytočnými božími chrámami. Pre niekoho dôkaz vynaliezavosti, pre iného svätokrádež. Kto by však chcel súdiť bezbožný Západ, nech najprv obráti svoj zrak na slovenské dejiny. A stopy, ktoré zanechali napríklad v dedinke Sirk. No pekne po poriadku, začneme menej radikálnym prípadom.

Po čom (tajne) túžia veriaci

Dvanásť kostolov, štyri kláštory malebná Skalica veru má čím ohúriť milovníkov sakrálnych pamiatok. Barokový Kostol sv. Františka Xaverského, v ktorom nás víta náš sprievodca, patrí k jej najväčším pýcham. No nielen to. Jeho interiér ukrýva i to, po čom často túžia návštevníci bohoslužieb: toalety, podlahové kúrenie i vešiaky na kabáty. Na druhej strane, chýba tu čosi iné. Oltár. Takto totiž vyzerá „odsvätený“ kostol. Vitajte v novovytvorenom kultúrnom centre so skvelou akustikou a magickým „geniom loci“. Pre poriadok treba uviesť, že cirkevné kánonické právo „odsvätenie“ kostola nepozná - ani ako termín, ani ako úkon. „Prakticky je potrebné vyniesť eucharistiu a vyňať z oltárov relikvie, čo sa môže vykonať aj obradovo,“ vysvetľuje Andrej Botek, teológ a architekt.

Kazateľnica a... hudba

„Ľudia sú občas prekvapení - pýtajú sa, kde je oltár. No s negatívnymi reakciami sa nestretávame. Ani zo strany cirkvi. Naopak,“ vyvracia naše obavy, týkajúce sa slovenského konzervativizmu, Jozef Hlavatý pracovník mestského úradu a občiansky aktívista, ktorý v tomto kostole spoluorganizoval koncerty ešte v čase, keď ho ľudia obchádzali ako chátrajúcu ruinu. Prvotný údiv zo strany turistov je pochopiteľný. Kostol vyzerá takmer nedotknuto: Je tu kazateľnica, sponednica, sochy svätých aj organ. Na obnovu kosto-

la prispeli (ako inak) eurofondy, ale aj mesto. Cirkev o reštitúciu neprevzala záujem, mimo jej vlastníctva sa jezuitský kostol zo 17. storočia ocitol už pred vyše dvesto rokmi. Rôzne režimy s ním mali rôzne plány, počas totality skončil ako sklad obilia či nábytku. A, samozrejme, dôkladne „očistený“ od všetkých cenností. Napokon, ako mnohé iné slovenské kostoly v tej dobe.

Raritu máme na Gemeri

Podobných prípadov je na Slovensku ako šafranu, na ich výpočet stačia prsty jednej ruky. Známym príkladom sú bratislavské Klarisky, ktoré slúžia ako koncertná sála. Sviati medzi nimi jedna rarita avšak z dôb minulých: Kostol sv. Anny v gemerskej dedinke Sirk, ktorý niekoľko generácií spoznalo tak zblízka, ako sa za iných okolností podarí len farárovi s kostolníkom. Kostol z 13. storočia totiž roky slúžil ako bytovka. Prestavbu zariadila banská spoločnosť, ktorá pôvodne katolícky, neskôr protestantský kostol, v 19. storočí odkúpila. Momentálne sa nevyužíva - ako nás informuje evanjelická farárka Adriana Hrivnáková. Hoci laik v ňom svätostánok na prvý pohľad nerozozná, návštevníkov Sirku nadchýna.

Sto ohrozených

A čo ďalšie kostoly? Môžu sa Slováci tešiť (alebo obávať), že sa opustené chrámy začnú hromadne meniť na reštaurácie či obytné domy - ako sa to deje v krajinách na západ od nás? Zdá sa, že nie. Aspoň nateraz. Arcibiskupské úrady sa zhodujú, že neužívaných kostolov je u nás minimum, hoci evidenciu si nevedú. „Od revolúcie sa u nás postavilo vyše 700 kostolov. Táto téma sa nejaví aktuálna,“ tvrdí Jozef Hal'ko, hovorca Bratislavskej arcidiecézy. Architekt Róbert Erdélyi, zakladateľ portálu ohrozenekostoly.sk, však v tomto smere nie je až taký optimista. „Evidujeme okolo sto kostolov, kde klesá miera využívania. Hoci to možno nepôsobí alarmujúco, je lepšie sa vopred pripraviť a vykonať opatrenia, ktoré by mohli takéto objekty oživiť.“ Evanjelická cirkev by mala do pol roka prísť s návrhom na riešenie neužívaných kostolov, no katolícka cirkev sa touto témou systematicky nezaobrá. Kánonické

právo umožňuje odovzdať ich na svetské užívanie, podmienkou však je, aby bolo dôstojné. To u nás zväčša znamená dom smútku či kultúrne centrum. „Dôležité je brať zreteľ na vhodnosť funkcie, ale aj zachovanie architektonických hodnôt,“ tvrdí Andrej Botek. „Prestavba na reštauráciu je podľa mňa krajným riešením.“

Iveta Baková, HN 27/01/2012

Stajne či mešity. Kostoly mávajú divokú históriu

Vo vašej databáze evidujete stovku ohrozených kostolov, často veľmi vzácných. Nemohlo by ich záchranou pomôcť uvoľnenie podmienok na ich ďalšie užívanie?

Toto je veľmi citlivá otázka. Aj pre samotné cirkvi, ktoré sú nejednotné v tom, čo s opusteným kostolom. Napríklad ešte nedávno nemeckí protestanti zastávali názor, že je lepšie opustený kostol zbúrať. Na druhej strane, situácia sa môže hoci o sto rokov zmeniť a kostolu sa môže vrátiť jeho pôvodná funkcia. Je teda lepšie, ak pretrvávajú - aj za cenu dočasnej zmeny funkcie.

Ako si predstavujete ideálne využitie kostolov, ktoré už neplnia pôvodnú funkciu?

Mala by byť snaha pritiahnúť ľudí pomocou iných aktivít, ktoré môžu oživiť záujem o duchovno. Dôležité je aj to, aby zostávali prístupné. Poznám ateistov, ktorí podvedome vyhľadávali ticho chrámov na rozjímanie a neskôr vďaka tomu našli cestu k duchovnu. Kostoly boli vždy navrhované tak, aby na ľudí hlboko pôsobili. Je ideálne, ak i v prípade inej funkcie ponúkajú priestor na bohoslužby.

Viete o netypických príkladoch užívania slovenských kostolov?

Už v histórii bývali kostoly prispôbované na iné funkcie: pri vojenskom ohrození sa menili na opevnené areály, v časoch tureckého obliehania dokonca na mešity, po jozefinských reformách a za totality preberali často úžitkové funkcie. Menili sa na sýpky či ošipárne. Róbert Erdélyi, HN 27/01/2012